



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT



7
PEDAGOŠKI INŠTITUT



EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

» Krepitev socialnih in državljskih kompetenc strokovnih delavcev«



Le z drugimi smo

Dr. Klara Skubic Ermenc
Univerza v Ljubljani
Oddelek za pedagogiko in andragogiko, FF

Vključujoča pedagogika
Živeti raznolikost: vključevanje priseljencev, slovenščina in
medkulturni dialog (2018/19)

Naložbo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Definicija inkluzije

Inkluzivno izobraževanje je proces zagotavljanja kakovostnega izobraževanja za vse učence, tako na osnovi upoštevanja različnih potreb, sposobnosti in pričakovanj, kot zagotavljanja primernih pogojev za učenje in participacijo vseh učencev.

Koncept inkluzije

- Ne obstaja enotna in konsenzualno sprejeta opredelitev;
- Haug (2017) loči 3 ravni koncepta, kot so se razvijali skozi čas:
 - Integracija
 - Ožje razumevanje inkluzije
 - Širše razumevanje inkluzije

Integracija

- Začetki razvoja segajo v 60. leta; gre za vprašanje mesta izobraževanja učencev s posebnimi potrebami (UPP);
- Temelji na tezi: ustrezna usmeritev učenca bo sama po sebi prinesla prednosti;
- Izkušnje teze niso potrdile; tudi ne pride do odprave segregacije (se le preseli).

Ožje razumevanje inkluzije

- Teza: za vsakega otroka poiskati ustrezno mesto za učenje, vendar je potrebno zagotoviti ustrezne pogoje:
 - Ugotoviti učenčeve primanjkljaje (deficitarni diskurz);
 - Izbrati ustrezne intervencije;
 - Zaposliti različne specialne pedagoge.
- Čim več UPP naj bo vključenih v večinske šole, tam:
 - diferencirana in individualizirana podpora,
 - prilagojeni programi,
 - prilagojeno ocenjevanje ...

Širše razumevanje inkluzije

Sprememba paradigme:

Inkluzija ni več vezana na UPP, temveč na raznolikost
– inkluzivni diskurz

- Otrokom omogočimo dostop do učenja med vrstniki iz soseske ne glede na potrebe, kulturno pripadnost, spol, socialno ozadje ...
- Otroka vidimo kot učljivo bitje, ki ima svoje močne točke.
- Raznolikost je izhodišče delovanje šole (nevrodiverziteta).
- Pomoč razumemo v kontekstu kontinuuma delovanja (ne dihotomije).

Najnovejše raziskave dokazujejo:

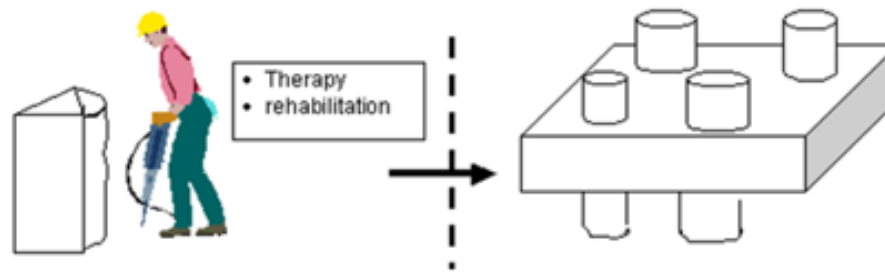
- Da vsi učenci (ne glede na specifikke) potrebujejo kakovosten obči pedagoški pristop in učitelja, ki je dober pedagog.

Takšen učitelj:

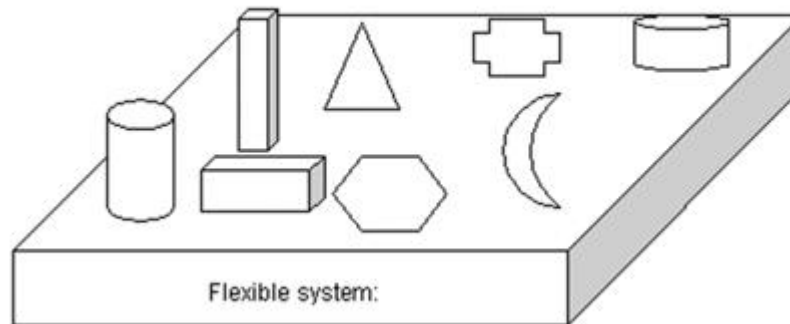
- Sprejme raznolikost kot izhodišče in vrednoto svojega pedagoškega dela.
- Obče učne metode, oblike, strategije dela izbira in prilagaja zmožnostim/specifikam vseh učencev in spodbuja sodelovalno učenje.
- Se odziva na razlike med otroki in otroke „sliši“.
- Se nenehno uči.
- Sodeluje s kolegi, specialnimi pedagogi, svetovalno službo. Sodeluje s starši.

Integracija vs. inkluzija

Integracija



Inkluzija



Deficitarni diskurz na področju večkulturnosti

Ciljna skupina:

- učenci priseljenci – ranljivi posamezniki.

Cilj:

- prek začasnih prilagoditev omogočiti prehod iz ene kulture v drugo.

Kritika pristopa

- Gre za asimilacijski pristop, ki terja **opustitev lastne kulturne identitete** in zanemarja pomen identitetnih potreb učenca – kdo je, kaj mora postati.
- Kultura učencev je **ignorirana** ali v **funkciji prilagoditev**, ki omogočajo postopen **prehod** iz ene kulture v drugo.
- Pogosto je pristop vezan na predsodke in stereotipe o nizkih zmožnostih članov skupnosti.
- Značilnosti posameznika razumljene kot kulturne lastnosti.

Inkluzivni/ medkulturni diskurz

Medkulturnost (interkulturnost) je **pedagoško načelo**, ki se dotika vseh ravni sistema VIZ in stremi k

- zagotavljanju k **enakosti dejanskih** izobraževalnih možnosti (enakovredni učni dosežki za vse),
- ohranjanju različnih **identitet** (vse identitete so vredne spoštovanja) in
 - vzgoji za **sožitje** med narodi in kulturami (vsi enakovredno prispevamo k skupnim odločitvam).

Interkulturalnost kot element inkluzivne pedagogike

- Inkluzija je **spontano sprejetje različnosti** in ne konstrukcija skrbeče, a umetne regulacije odnosov med večinsko in manjšinsko populacijo otrok (Kroflič).
- Skrb za participacijo drugačnega (odločanje o sebi, soodločanje u skupnih zadevah).
- Objekt pomoči naj bo tudi subjekt pomoči!
- Sprejemanje različnosti kot normalnosti, ne grožnje: **RAZLIČNOST je naravno stanje stvari, zato IZHODIŠČE pedagoške teorije in prakse.**

Spontano sprejetje različnosti?

Spontano z vidika učenca, ampak **premišljeno** z vidika šole in učitelja:

- Pomen individualiziranega in diferenciranega **načrtovanja**:
(So rutinsko pripravljene ali kupljene učne priprave uporabne?!)
- Pomen **pluralistično** in **interkulturno** zasnovanih učnih vsebin:
 - Prispevek različnih kultur k skupni zakladnici znanja (znanost, literatura in druge umetnosti, tehnika ...)
 - Znanja o drugih kulturah (geografija, zgodovina, jezik, umetnost ...)
 - Dvo- in večjezičnost, raznojezičnost

Učni načrti in učbeniki

- Problemi evropocentrizma, stereotipnih pogledov, poenostavljenega znanja o oddaljenih kulturah ...

TODA:

- Prednost **učno-ciljno zasnovanih učnih načrtov**:

prilagajanje operativnih ciljev in vsebin pouka okoliščinam, iz katerih prihajajo učenci.

Kdo je odgovoren za vključevanje teh vsebin in perspektiv?

- Učenci (referati)? Starši (kuhanje dobrot)? **TURISTIČNI KURIKUL!**
- Učitelj: kaj lahko od njega pričakujemo, česa ne? **NARAVNANOST NA UČENJE, IZKAZOVANJE ZANIMANJA.**

Torej:

- Ne gre za to, da učencem prek začasnih prilagoditev omogočimo prehod iz ene kulture v drugo - da bodo postali taki kot drugi, neopazni, „nemoteči“,

temveč **GRE ZA TO:**

- da omogočimo vsem učencem ohraniti svojo kulturno identiteto, jim omogočimo razvoj njihovih potencialov;

in **hkrati**

- da vse učence učimo živeti in delovati skupaj ter sprejemati različnost kot običajno spremljevalko življenja. Učimo jih tudi potrpežljivosti in odprtosti za novo in neznano.

Nekaj smernic za krepitev medkulturnega/inkluzivnega diskurza pri pouku

Kar velja za dobro didaktiko na splošno, velja tudi tu. Posebno pozornost pa posvetiti:

- Pouk individualiziramo in notranje diferenciramo (Princip: ločevati, da bi združevali!).
- Učenec naj ima možnost, da jezik, ki ni njegov materni, rabi v neogrožujočih okoliščinah.
- Osredotočamo se na pomen sporočila, ne na pravilnost izražanja.
- Po potrebi primerjamo oba jezika, pozorni smo na večpomenske besede.
- Osredotočamo se na temeljno znanje (manj je več!).
- Hkrati ne poenostavljamo in ne znižujemo pričakovanj (kognitivna kompleksnost za vse).

- Uporabljamo primere iz različnih okolij (geografsko, zgodovinsko, kulturno ipd.).
- Pozorni smo na izbor imen (so vsi naši učenci Luke in Eve?).
- Koristno je sodelovalno učenje in medsebojna učna pomoč.
- Učno snov navezujemo na življenjske izkušnje vseh učencev.
- Med učenci spodbujamo občutke povezanosti, pozitivnih čustev do sošolcev (ni „nevljudnih“ vprašanj – ignoriranje zahtevnih tem vodi do šal, zbadljivk, zahrbtnih pripomb).
- Organiziramo dejavnosti, ki spodbujanje mir in tovarištvo.

Več najdete v:

- **Tematska številka Sodobne pedagogike, št. 2, 2016:**

Izobraževanje učiteljev za poučevanje v kulturno in jezikovno heterogenih oddelkih:

- Izobraževanje učiteljev za poučevanje v kulturno in jezikovno heterogenih oddelkih, M. Peček, K. S. Ermenc
 - Medkulturne kompetence učiteljev: primer poučevanja romskih učencev; R. Bešter, M. Medvešek
 - Izkušnje in priložnosti medkulturnega mentorstva, B. Zorman
 - Izobraževanje vzgojiteljev v Kanadi: premostitveni program za begunske in priseljske izvajalce otroškega varstva, A. Kirova, Ch. Massing, L. Prochner, A. Cleghorn
 - Učitelj ter dvo- in večjezičnost učencev, L. Knaflič
 - Področja medkulturnosti v sodobni šoli in potreba po izobraževanju učiteljev, I. Čančar
-
- ERMENC, K. S. Izkušnje učiteljev s poučevanjem dijakov migrantskega ozadja v poklicnem izobraževanju. AS. Andragoška spoznanja, 2015, letn. 21, št. 3, str. 7-22.
 - ERMENC, K. S. Med posebnimi pravicami in načelom interkulturnosti. Sodobna pedagogika, 2010, letn. 61, št. 2, str. 268-279.